РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2020/1500 НА КОМИСИЯТА

от 28 юли 2020 година

относно приложимостта на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на възлагането на поръчки за дейности, свързани с производството и търговията на едро с електроенергия в Литва

(нотифицирано под номер C(2020/5031)

(само текстът на литовски език е автентичен)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО ([1]), и по-специално член 35, параграф 3 от нея,

след консултации с Консултативния комитет за обществени поръчки,

като има предвид, че:

1. ФАКТИ

(1) На 8 април 2019 г. дружеството Lietuvos energija UAB (наричано по-нататък „заявителят“) подаде до Комисията искане съгласно член 35, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС (наричано по-нататък „искането“).

(2) Искането се отнася до дейности по производство и търговия на едро с електроенергия, които не се регулират от националния орган ([2]). В своето електронно писмо от 18 юни 2019 г. заявителят потвърди, че търгуването с балансираща и регулираща енергия, осигуряването на резервни мощности и изпълнението на задължения за извършване на обществена услуга не са обхванати от искането.

(3) Искането не бе придружено от обосновано и подкрепено с доказателства становище, прието от независим национален орган, компетентен по отношение на съответните дейности, в което да са анализирани задълбочено условията за приложимостта на член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС към въпросните дейности съгласно параграфи 2 и 3 от посочения член. Вследствие на това съгласно точка 1 от приложение IV към Директива 2014/25/ЕС Комисията трябва да приеме акт за изпълнение във връзка с искането в рамките на 105 работни дни. Първоначалният краен срок спря да тече в съответствие с точка 2 от приложение IV към Директива 2014/25/ЕС. Договореният между заявителя и Комисията краен срок за приемане на акта за изпълнение изтича на 31 юли 2020 г.

(4) В съответствие с член 35, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС Комисията уведоми литовските органи за искането и поиска допълнителна информация на 14 май 2019 г. и 24 май 2019 г. Литовските органи отговориха на 18 и 23 септември 2019 г. Комисията поиска допълнителни разяснения на 7 октомври 2019 г., 30 януари и 17 март 2020 г., а литовските органи отговориха на 22 януари, 5 март и 19 март 2020 г. В контекста на консултацията с Консултативния комитет за обществени поръчки литовските органи представиха допълнителна информация на 9 юли 2020 г.

(5) Комисията поиска допълнителна информация от заявителя на 3 май, 27 май и 14 юни 2019 г., а отговорите на заявителя бяха получени на 17 май 2019 г., 12 юни и 18 юни 2019 г.

2. ПРАВНА УРЕДБА

(6) Директива 2014/25/ЕС се прилага за възлагането на обществени поръчки за извършване на дейности, свързани, наред с другото, с производството и търговията на едро с електроенергия, освен ако тази дейност е освободена съгласно член 34 от посочената директива. Директива 2014/25/ЕС не се прилага по отношение на определени видове от тази дейност, когато тя не се счита за съответна дейност съгласно член 9, параграф 2 от посочената директива.

([1]) ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243.

([2]) Такава дейност може да бъде обхваната от правото на ЕС и националното право, с което се осигурява свободен достъп до пазара, вж. раздел 3.1 от настоящото решение.

(7) Съгласно членове 34 и 35 от Директива 2014/25/ЕС по искане на държава членка или възложител от обхвата на Директивата се изключват поръчките, предназначени да създадат условия за осъществяването на една от дейностите, към които се прилага посочената директива. Такова освобождаване може да бъде предоставено, ако в държавата членка, в която се осъществява дейността, тя е изложена пряко на конкуренцията на пазари, достъпът до които не е ограничен. Прякото излагане на конкуренция се оценява въз основа на обективни критерии, като се отчитат особените характеристики на съответния сектор.

3. **ОЦЕНКА**

3.1. **Неограничен достъп до пазара**

(8) Достъпът до даден пазар се счита за неограничен, ако съответната държавата е въвела и приложила относимите законодателни актове на Съюза, с които даден сектор или част от него се отваря за конкуренция. Тези законодателни актове са посочени в приложение III към Директива 2014/25/ЕС, в което за сектора на електроенергетиката е включена Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([3]).

(9) Както бе потвърдено от заявителя и въз основа на информацията, с която разполага Комисията, Литва е транспонирала ([4]) и прилага Директива 2009/72/ЕО. Следователно се счита, че достъпът до съответния пазар е неограничен в съответствие с член 34, параграф 3 от Директива 2014/25/ЕС.

3.2. **Пряко излагане на конкуренция**

(10) Прякото излагане на конкуренция следва да се оценява въз основа на различни показатели, като нито един от тях не е определящ *сам по себе си*. По отношение на пазарите, засегнати от настоящото решение, пазарният дял на основните участници на даден пазар представлява един от критериите, които следва да бъдат взети предвид. С оглед на характеристиките на засегнатите пазари следва да бъдат взети предвид и допълнителни критерии.

(11) Настоящото решение не засяга прилагането на правилата за конкуренцията и държавната помощ и на други области на правото на Съюза. По-специално критериите и методологията, използвани за оценка на прякото излагане на конкуренция съгласно член 34 от Директива 2014/25/ЕС, не са непременно същите като използваните за извършване на оценка съгласно член 101 или член 102 от ДФЕС или съгласно Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета ([5]), както бе потвърдено от Общия съд ([6]).

(12) Следва да се има предвид, че целта на настоящото решение е да се установи дали дейностите, посочени в искането, са пряко изложени на конкуренция на пазари, достъпът до които не е ограничен по смисъла на член 34 от Директива 2014/25/ЕС. Така ще се гарантира, че и при липсата на дисциплината, наложена от подробните правила за възлагането на обществени поръчки, определени в Директива 2014/25/ЕС, възлагането на поръчки за изпълнение на посочените в искането дейности ще се извършва по прозрачен и недискриминационен начин въз основа на критерии, които позволяват на купувачите да намерят решението, което като цяло е най-изгодно от икономическа гледна точка.

3.2.1 *Определяне на продуктовия пазар*

(13) Искането се отнася до производството и търговията на едро с електроенергия.

(14) В решението си по дело COMP M.4110 E.ON — ENDESA ([7]) Комисията определи следните съответни продуктови пазар в сектора на електроенергетиката: производство и доставка на едро; пренос; разпределение и доставка на дребно. Макар че някои от тези пазари могат да бъдат допълнително разделени, в досегашната практика на Комисията ([8]) е отхвърляно разграничението между пазар на производство на електроенергия и пазар на доставка на едро, тъй като производството е само първата стъпка от веригата на стойността, а произведените количества електроенергия се предлагат на пазара чрез пазара на едро.

([3]) Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55).

([4]) Национален акт за транспониране: Lietuvos Respublikos Elektros Energetikos Įstatymas, 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1881.

([5]) Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятия (регламент за сливанията на ЕО) (ОВ L 24, 29.1.2004 г., стр. 1).

([6]) Решение от 27 април 2016 г., Österreichische Post AG/Комисия, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, т. 28.

([7]) Дело COMP/M. № 4110 E.ON — ENDESA от 25.4.2006 г., точки 10 и 11.

([8]) Дело COMP/M. № 3696 E.ON — MOL от 21.1.2005 г., точка 223, дело COMP/M. № 5467 RWE — ESSENT от 23.6.2009 г., точка 23.

(15) През 2012 г. Комисията прие Решение за изпълнение 2012/218/ЕС ([9]) и Решение за изпълнение 2012/539/ЕС ([10]) по отношение съответно на германския и италианския пазар на електроенергия. По отношение на Германия Комисията счете, че производството и предлагането на пазара на електрическа енергия, регулирано от Закона за възобновяемите енергийни източници, не е част от пазара на производството и първата продажба на електрическа енергия, произведена от конвенционални източници, тъй като електрическата енергия, произвеждана от възобновяеми източници, обикновено не се продава направо на пазара на едро, а първо се купува от операторите на преносни мрежи на законоустановена цена (възнаграждение). Подобно на това, за Италия Комисията счете, че пазарът на производството и търговията на едро с електрическа енергия, произведена от конвенционални източници, е отделен от пазара за производството и търговията на едро с електрическа енергия, произведена от конвенционални източници, тъй като продажбата на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници, за които се прилагат механизмът Comitato Interministeriale Prezzi del 29 aprile 1992 (CIP 6) и механизмът на цените, заплащани при подаване (FIT), се осъществява най-вече чрез оператора за енергийни услуги. Основните причини, поради които Комисията прави такова разграничение, по същество са свързани с продажбата на произведената енергия от производителите на електроенергия от възобновяеми източници на непазарен субект, т.е. на оператора на преносната система в Германия и на Gestore dei Servizi Energetici в Италия. Допълнителните съображения, изложени в тези два прецедента, бяха: предимство при подаване на електроенергия от възобновяеми източници и законоустановено възнаграждение. Поради това Комисията заключи, че в Германия и в Италия производството и първата продажба на електроенергия от възобновяеми източници не са подчинени на пазарните сили.

(16) През 2017 г. Комисията прие Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71 ([11]) по отношение на нидерландския пазар на електроенергия. По отношение на Нидерландия Комисията счете, че не е необходимо да определи отделни пазари на електроенергия в зависимост от нейния източник. Основните разлики спрямо Решение за изпълнение 2012/218/ЕС и Решение за изпълнение 2012/539/ЕС, отнасящи се до Германия и Италия, бяха следните: фактът, че електроенергията от възобновяеми източници се продава директно на пазара на едро, а не на непазарен субект, липсата на предимство при подаване на електроенергия от възобновяеми източници, фактът, че приложимото законоустановено възнаграждение за електроенергията от възобновяеми източници е под формата на премия при подаване (за разлика от фиксираните ставки в Решение за изпълнение 2012/218/ЕС и Решение за изпълнение 2012/539/ЕС, отнасящи се до Германия и Италия), и фактът, че субсидиите за електроенергия от възобновяеми източници са обхванати още в началото от процес на наддаване, при който различни технологии се конкурират за субсидии в размер на предварително определена сума.

(17) С оглед на Решение за изпълнение 2012/218/ЕС, Решение за изпълнение 2012/539/ЕС и Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71, в настоящото дело въз основа на същите критерии трябва да се проучи дали е уместно да се направи разграничение между електроенергията, произведена от възобновяеми източници, и електроенергията, произведена от конвенционални източници.

(18) В отговора си от 18 септември 2019 г. на искането за информация, отправено от Комисията на 14 май 2019 г., литовските органи посочиха, че понастоящем съществуват три схеми за подпомагане за електроенергията, произведена от възобновяеми източници.

(19) **Първата схема за подпомагане** се прилага за производителите, които произвеждат електроенергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), които са получили право да се възползват от стимулите по схемата между 1 януари 2002 г. и 23 май 2011 г. Основните елементи на първата схема са: задължително изкупуване на електроенергията от ВЕИ от дружество, определено от Министерството на енергетиката, или от разпределителната мрежа, предимство при подаване; фиксирана ставка на възнаграждението, определена от енергийния регулаторен орган, освобождаване от отговорности, свързани с балансиране на мрежата, и компенсиране на производителя за разходите за присъединяване към мрежата. По отношение на първата схема се прилага конкурентен процес за разрешенията за строеж в зависимост от мощността на инсталацията.

(20) Инсталираната мощност, която е можело да се ползва от стимула съгласно първата схема за подпомагане, е била 237 MW, а периодът на стимулиране е бил до края на 2020 г. или, ако периодът между датата на издаване на разрешителното за производство на електроенергия и 2020 г. е по-малък от 12 години — 12 години от датата на издаване на разрешителното за производство за електроенергия.

(21) **Втората схема за подпомагане** се прилага за производителите, които произвеждат електроенергия от ВЕИ и които са получили право да се възползват от стимулите по схемата между 24 май 2011 г. и 30 април 2019 г. Основните елементи на втората схема са: задължително изкупуване на електроенергията от ВЕИ от дружество, определено от Министерството на енергетиката, или от разпределителната мрежа; предимство при подаване; фиксирана ставка на възнаграждението, постигната чрез тръжна процедура или определена от енергийния регулаторен орган; освобождаване от отговорности, свързани с балансиране на мрежата, и компенсиране на производителя за разходите за присъединяване към мрежата.

([9]) Решение за изпълнение 2012/218/ЕС от 24 април 2012 г. относно производството и търговията на едро с електрическа енергия, произведена от конвенционални източници в Германия (ОВ L 114, 26.4.2012 г., стр. 21).

([10]) Решение за изпълнение 2012/539/ЕС от 26 септември 2012 г. относно производството и търговията на едро с електрическа енергия, произведена от конвенционални източници в макрозона „Север“ и макрозона „Юг“ в Италия (ОВ L 271, 5.10.2012 г., стр. 4).

([11]) Решение за изпълнение (ЕС) 2018/71 на Комисията от 12 декември 2017 г. за освобождаване на производството и търговията на едро с електроенергия в Нидерландия от прилагането на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 12, 17.1.2018 г., стр. 53).

(22) В зависимост от мощността на инсталацията отпускането на подпомагането с фиксирана ставка съгласно втората схема за подпомагане се установява чрез процедура на конкурентно наддаване.

(23) Инсталираната мощност, за която би могло да се ползва стимулът, е 464 MW, а периодът на стимулиране е 12 години от датата на издаване на разрешителното за производство на електроенергия, като плащанията ще продължат да се извършват до 2029 г.

(24) **Третата схема за подпомагане** бе одобрена от Комисията ([12]) и влезе в сила на 1 май 2019 г. Основните елементи на третата схема са: предимство при подаване; възнаграждението се основава на ценова премия, установена чрез тръжна процедура (не се извършват плащания в случай на нулеви или отрицателни цени за шест часа или повече; не се извършват плащания за произведени количества над определения в тръжната процедура обем за производство на електроенергия); освобождаване от отговорности, свързани с балансиране на мрежата, за електроцентралите с мощност под 500 KW и за пилотните проекти.

(25) Съгласно третата схема подпомагането въз основа на премии трябва да бъде установено чрез процедура на конкурентно наддаване за всички видове инсталации, без да се прави разграничение въз основа на размера и технологията.

(26) Размерът на стимула съгласно третата схема за подпомагане е около 2,9 TWh, а периодът на стимулиране е 12 години от датата на издаване на разрешителното за производство на електроенергия.

(27) Според заявителя третата схема за подпомагане за електроенергията, произведена от възобновяеми източници в Литва, е подобна на съответните мерки, приети в Нидерландия. Следователно това би обосновало определянето на един продуктов пазар, който обхваща електроенергията, произведена от конвенционални и от възобновяеми източници. Комисията обаче отбелязва, че третата схема е въведена съвсем наскоро.

(28) Според литовските органи производството и търговията на едро следва да се определят като един пазар, независимо от източника, от който се произвежда електроенергията. Като алтернатива, ако трябва да бъдат определени два пазара, литовските органи предлагат следното разграничение: пазар на електроенергия от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на електроенергията от възобновяеми източници, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане, и пазар на електроенергия от възобновяеми източници, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане.

(29) Електроенергията, произведена съгласно третата схема, получава подпомагане въз основа на премии, установено чрез процедура на конкурентно наддаване за всички видове инсталации, без да се прави разграничение въз основа на размера и технологията. Периодът на подпомагане за всяка инсталация е 12 години. Бенефициерите получават максимална премия, определена като разликата между максимална цена (разходите за най-разходоефективната технология за производство на електроенергия от ВЕИ, достъпна в Литва — вятърна енергия, произвеждана на сушата) и референтна цена. През април 2019 г. с Решение C(2019) 3122 ([13]) Комисията установи, че финансовото подпомагане за схемата е съвместимо с вътрешния пазар в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

(30) За електроенергията, която се произвежда съгласно третата схема, се получава подпомагане въз основа на премии, установено чрез процедура на конкурентно наддаване. Това положение се различава значително от положението във връзка с електроенергията, произвеждана от възобновяеми източници, за която се получава законоустановено плащане, независимо от условията на пазара.

(31) Като се вземат предвид посочените по-горе особености на литовския пазар на електроенергия, за целите на оценката на условията, определени в член 34, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС, и без да се засяга законодателството в областта на конкуренцията и правилата за държавна помощ, с настоящото съответният продуктов пазар се определя като пазарът за производство и търговия на едро с електроенергия, произведена от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, която е обхванатa от първата и втората схема за подпомагане.

(32) Що се отнася до първата и втората схема за подпомагане, и при двете схеми производителите на електроенергия се ползват от фиксирана ставка за произвежданата от тях електроенергия, независимо от условията на пазара.

(33) Те са освободени от отговорности, свързани с балансиране на мрежата: в зависимост от мрежата, към която е присъединен производителят, балансирането се управлява от оператора на преносната или разпределителната мрежа.

(34) Производителите се ползват от компенсация за разходите по присъединяване на съоръженията за производство на електроенергия. Когато съоръженията на производителите са били присъединени към електроенергийната мрежа, са им били възстановени част от разходите за присъединяване, които са били поети от оператора на електроенергийната мрежа.

([12]) Държавна помощ SA.50199 (2019/N) от 23 април 2019 г. относно Литва — Подкрепа за електроцентрали, произвеждащи електричество от възобновяеми енергийни източници.

([13]) [Решение C(2019) 3122 на Комисията от […] април 2020 г. относно Литва — Подкрепа за електроцентрали, произвеждащи електричество от възобновяеми енергийни източници.?]

(35) Производителите също така имат право на задължително изкупуване на произведената електроенергия. Те могат да продават своята електроенергия на пазара, но ако изберат да не го правят, те имат право да продават цялото количество на произведената и подадената към мрежата електроенергия на определеното за целта дружество, когато съоръженията за производство на електроенергия са присъединени към преносната мрежа, или на оператора на разпределителната мрежа, обслужващ повече от 100 000 ползватели, когато съоръженията на производителите за производство на електроенергия са присъединени към разпределителната мрежа.

(36) Производителите се ползват от предимство при подаване. Съгласно правото на предимство операторът на електроенергийната мрежа трябва да приеме и да извърши пренос или разпределение — по прозрачни и недискриминационни цени — на цялата електроенергия, предлагана от производителя, като това право на предимство е гарантирано на производителя спрямо другите производители на електроенергия, която не е от ВЕИ.

(37) Поради това произведената от възобновяеми източници електроенергия, обхваната от първата и втората схема за подпомагане, представлява отделен пазар.

3.2.2 *Определяне на географския пазар*

(38) През 2012 г. Литва се присъедини към енергийната борса Nord Pool, при което литовските производители на електроенергия се конкурират за продажбата на своята електроенергия на доставчиците на пазара. През 2013 г. литовската електроенергийна система вече бе свързана със системите на други държави членки, например Латвия, а от декември 2015 г. — и на Швеция и Полша. Литва обаче остава една-единствена пазарна зона.

(39) Според заявителя искането се отнася до дейности на територията на Литва.

(40) В своите решения за изпълнение 2012/218/ЕС и (ЕС) 2018/71 по отношение на пазарите на електроенергия Комисията изрази мнение, че географският обхват на пазара е национален.

(41) При липсата на каквито и било признаци за различен обхват на географския пазар, за целите на оценката по настоящото решение и без да се засяга законодателството в областта на конкуренцията и правилата за държавна помощ, Комисията счита, че географският обхват на пазара за производство и търговия на едро с електроенергия — както за производство на електроенергия от конвенционални източници, така и за производство на електроенергия от възобновяеми (подлежащи на всички схеми) източници, е територията на Литва.

3.2.3. *Пазарен анализ*

(42) Важно е да се посочи, че на литовските пазари за производство и търговия на едро с електроенергия не всички участници на пазара са обхванати от правилата за възлагане на обществени поръчки. Следователно дружествата, които тези правила не са обхванати от тези правила при извършването на дейност на тези пазари обичайно биха разполагали с възможност да упражняват конкурентен натиск върху участниците на пазара, които са обхванати от правилата за възлагане на обществени поръчки. Според литовските органи в рамките на пазарите, обхванати от искането, правилата за възлагане на обществени поръчки обхващат следните субекти освен заявителя: UAB Vilniaus energija, AB Panevėžio energija, VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla, AB Vilniaus šilumos tinklai, AB Klaipėdos energija и AB Šiaulių energija.

3.2.3.1. Производство и търговия на едро с електроенергия, произведена от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на произведената от възобновяеми източници електроенергия, обхваната от първата и втората схема за подпомагане

(43) В своите решения за изпълнение 2012/218/ЕС и 2012/539/ЕС Комисията счете, че по отношение на пазара за производство и търговия на едро от значение е общият пазарен дял на трите най-големи предприятия. Въпреки това, предвид факта, че не всички участници на пазара са обхванати от правилата за възлагане на обществени поръчки, анализът се съсредоточава върху пазарната позиция и конкурентните ограничения върху отделните участници на пазара, които са обхванати от правилата за възлагане на обществени поръчки. Други мерки за концентрация също може да се считат за имащи значение.

(44) Според отговора на литовските органи от 5 март 2020 г. на искането за информация, отправено от Комисията на 30 януари 2020 г., заявителят е най-големият пазарен участник на литовския пазар за производство на електроенергия, като в периода 2015—2019 г. пазарният му дял е варирал от най-висока стойност от 60,8 % през 2018 г. до най-ниска стойност от 53,9 % през 2019 г. Вторият по големина участник на пазара е дружеството AB ACHEMA, което през същия период е успяло да увеличи своя пазарен дял от 10,3 % през 2015 г. на 23 % през 2019 г. Следващите двама по-големи участници на пазара са с пазарни дялове между 5 и 10 %. Комисията отбелязва, че другите основни участници освен заявителя, които осъществяват дейност на пазара, не са обхванати от правилата за възлагане на обществени поръчки. UAB Vilniaus Energija е обхванато от правилата за възлагане на обществени поръчки, но от 2016 г. насам не осъществява дейност на съответния пазар.

(45) В съответствие с националното законодателство пазарът за търговия на едро с електроенергия се състои от търгуване на енергийната борса, търгуване по двустранни договори и търгуване с балансираща и регулираща енергия.

(46) Съгласно таблица 14 от отговора на заявителя от 17 май 2019 г. на искането за информация, отправено от Комисията на 3 май 2019 г., от цялото търгувано в Литва количество над 75 % от електроенергията се търгува чрез енергийната борса Nord Pool. Nord Pool е най-голямата европейска енергийна борса. На нея се търгува електроенергия от цяла Европа. Nord Pool предлага търгуване за ден напред и в рамките на деня, клиринг и сетълмент, услуги за данни и за оценка на спазването на изискванията, както и консултантски услуги. Борсата обслужва пазарите за търгуване на електроенергия в Норвегия, Дания, Швеция, Финландия, Естония, Латвия, Литва, Германия, Нидерландия, Белгия, Австрия, Люксембург, Франция и Обединеното кралство. През 2019 г. Nord Pool е отчела оборот в размер на общо 494 TWh търгувана енергия, като това включва над 90 % от общото потребление на енергия на северния и балтийския пазар.

(47) Ликвидността на пазара на едро представлява подходящ показател за конкуренцията, тъй като достатъчните количества както на търсенето, така и на предлагането на съответните продукти на едро (например базов товар, върхов товар, почасови блокове за различни периоди от време) осигурява възможности за снабдяване и хеджиране за търговците и доставчиците.

(48) Степента на ликвидност на пазара на едро на Nord Pool подсилва заключението, че възложителите, осъществяващи дейност на литовския пазар за производство и търговия на едро с електроенергия, са изложени на конкуренция.

(49) Капацитетът на междусистемните връзки е достатъчен, за да позволи значителен внос към Литва или износ от нея. Освен това Литва е част от енергийната борса на Nord Pool, на която се конкурират редица производители на електроенергия от участващите държави (Норвегия, Швеция, Финландия, Дания, Естония, Латвия и Литва). Значителна част от внасяната в Литва електроенергия е с произход от Русия и Беларус.

(50) Увеличението на капацитета на междусистемните връзки между Литва и други държави вероятно ще окаже благоприятно въздействие върху конкуренцията на литовския пазар за производство на електроенергия.

(51) Според искането през 2018 г. вносът е покривал 80 % от търсенето (т.е. потреблението) на електроенергия в Литва. Нетният внос се е увеличил от 7208 TWh през 2015 г. на 9632 TWh през 2018 г., а същевременно произвежданата в Литва електроенергия е намаляла от 4598 TWh на 3220 TWh. Заявителят обяснява, че макар общата инсталирана мощност в Литва да е достатъчна за задоволяване на търсенето, вносната електроенергия е по-евтина от произвежданата в страната. В резултат на това някои от неговите съоръжения са спрели работа и се поддържат като резервни мощности.

(52) Размерът на вноса на литовския пазар води до заключението, че възложителите, осъществяващи дейност на литовския пазар за производство на електроенергия от конвенционални и възобновяеми източници, с изключение на произведена от възобновяеми източници електроенергия, обхваната от първата и втората схема за подпомагане, са изложени на конкуренция.

3.2.3.2. Производство и търговия на едро с електроенергия от възобновяеми източници, обхванати от първата и втората схема за подпомагане

(53) Въз основа на характеристиките на схемите за подпомагане Комисията отбелязва, че характеристиките на първата и втората схема за подпомагане са сходни с тези на схемите, анализирани в решения за изпълнение 2012/218/ЕС и 2012/539/ЕС, отнасящи се до Италия и Германия. И в двата случая Комисията направи разграничение между конкретни характеристики от особено значение. Първо, производството на електроенергия от ВЕИ се ползва с предимство при присъединяване към мрежата и предимство при подаване по нея в сравнение с конвенционалната електроенергия, което означава, че то на практика не зависи от потреблението. Второ, производството и подаването са напълно независими от цените, тъй като производителите на електроенергия от ВЕИ имат право на законоустановено плащане.

(54) Предвид сходството на характеристиките на първата и втората схема в Литва с производството на електроенергия от ВЕИ, анализирано в решенията от 2012 г., Комисията достига до заключението, че тези дейности не са изложени на конкуренция.

4. **ЗАКЛЮЧЕНИЯ**

(55) С оглед на разгледаните по-горе фактори условието за пряко излагане на конкуренция, предвидено в член 34 от Директива 2014/25/ЕС, следва да се счита за изпълнено в Литва по отношение на производството и търговията на едро с електроенергия, произведена от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на произведена от възобновяеми източници електроенергия, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане.

(56) Освен това, тъй като условието за неограничен достъп до пазара се счита за изпълнено, Директива 2014/25/ЕС следва да не се прилага, когато възложителите възлагат поръчки, предназначени да създадат условия за осъществяването в Литва на производство и търговия на едро с електроенергия, произведена от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на произведената от възобновяеми източници електроенергия, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане, нито когато те организират конкурси за проектиране за извършването на такава дейност в този географски район.

(57) С оглед на разгледаните по-горе фактори условието за пряко излагане на конкуренция, предвидено в член 34 от Директива 2014/25/ЕС, следва да не се счита за изпълнено в Литва по отношение на производството и търговията на едро с произведена от възобновяеми източници електроенергия, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане. Вследствие на това Директива 2014/25/ЕС следва да продължи да се прилага, когато възложителите възлагат поръчки, предназначени да създадат условия за осъществяването на тази дейност в Литва, и когато организират конкурси за проектиране за извършването на такава дейност в този географски район.

(58) Тъй като Директива 2014/25/ЕС следва да продължи се прилага за производството на електроенергия от възобновяеми източници, обхванато от първата и втората схема за подпомагане, се припомня, че поръчките, включващи няколко дейности, трябва да се разглеждат в съответствие с член 6 от същата директива. Това означава, че когато даден възложител участва в „смесена“ поръчка, т.е. поръчка, използвана за подпомагане както на изпълнението на дейностите, освободени от прилагането на Директива 2014/25/ЕС, така и на дейностите, които не са освободени от нейното прилагане, трябва да се обърне внимание на дейностите, за които поръчката е била основно предназначена. В случай на такава смесена поръчка, чието основно предназначение е да способства за осъществяването на дейностите, които не са освободени, разпоредбите на Директива 2014/25/ЕС се прилагат. Когато обективно е невъзможно да се определи за коя дейност основно е предназначена поръчката, поръчката се възлага в съответствие с правилата, определени в член 6, параграф 3 от Директива 2014/25/ЕС.

(59) Припомня се, че в член 16 от Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([14]) за възлагане на договори за концесия се предвижда освобождаване от прилагането на посочената директива за концесиите, предоставяни от възложители, ако в държавата членка, в която ще се изпълняват тези концесии, е установено съгласно член 35 от Директива 2014/25/ЕС, че дейността е пряко изложена на конкуренция в съответствие с член 34 от същата директива. Тъй като беше заключено, че дейността по производство и търговия на едро с електроенергия от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на произведената от възобновяеми източници електроенергия, обхванатa от първата и втората схема за подпомагане, е обект на конкуренция, договорите за концесия, предназначени да създадат условия за осъществяването на тези дейности в Литва, ще бъдат изключени от приложното поле на Директива 2014/23/ЕС.

(60) Настоящото решение се основава на правното и фактическото положение през периода от април 2019 г. до май 2020 г., което е видно от информацията, предоставена от заявителя и от литовските органи, както и от информацията, която е обществено достъпна, То може да бъде преразгледано, когато условията за приложимостта на член 34 от Директива 2014/25/ЕС вече не се изпълняват вследствие на настъпването на съществени промени в правното или фактическото положение,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Директива 2014/25/ЕС не се прилага за поръчките, възлагани от възложители и предназначени да създадат условия за осъществяването в Литва на производство и търговия на едро с електроенергия, произведена от конвенционални източници и от възобновяеми източници, с изключение на производството и търговията на едро с електроенергия от възобновяеми източници, която е обхванатa от първата и втората схема за подпомагане.

Член 2

Директива 2014/25/ЕС продължава да се прилага за поръчките, възлагани от възложители и предназначени да създадат условия за осъществяването в Литва на производство и търговия на едро с електроенергия от възобновяеми източници, която е обхванатa от първата и втората схема за подпомагане.

([14]) Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 1).

Член 3

Адресат на настоящото решение е Република Литва.

Съставено в Брюксел на 28 юли 2020 година.

За Комисията
Thierry BRETON
Член на Комисията